

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Evy Hudobovej v právnej veci žalobcu: **W., A., X., L., V.**, IČO: X., zast. JUDr. A.K., advokátom, Š.X., D., proti žalovanému: **Mesto Košice**, Trieda SNP č. 48/A, Košice, zast. JUDr. M.W., advokátom, F.X., K., **o zaplatenie 411.557.776,- Sk s príslušenstvom**, o odvolaní žalovaného proti medzitýmnmu rozsudku Krajského súdu v zo dňa 30. januára 2007 č.k. 4 Cb 4/1997-362, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky medzitýmny rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. januára 2007 č.k. 4 Cb 4/1997-362 **p o t v r d z u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach medzitýmny rozsudkom rozhodol tak, že nárok žalobcu na náhradu škody je čo do právneho základu opodstatnený.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa svojou žalobou domáhal náhrady škody 23.256.387,- Sk s 3% úrokom z omeškania a následne na návrh žalobcu bol návrh zmenený s tým, že žalobca žiadal nahradiť škodu vo výške 411.557.776,- Sk príslušnými

úrokmi z omeškania. Žaloba bola odôvodnená tým, že so žalovaným uzavrel zmluvu o dielo podľa § 536 a nasl. Obch.Z., predmetom ktorej bolo v prospech žalovaného a na jeho náklady vykonávať údržbu a opravy havarijných stavov určených komunikácií a príslušenstva v zmysle cestného zákona na území mesta K.. Zmluva bola uzavretá na dobu neurčitú s tým, že podľa bodu 8.1 bolo zmluvu možné jednostranne vypovedať iba po uplynutí 5-ročnej lehoty odo dňa jej účinnosti. Žalovaný napriek týmto dojednaniám zmluvu o dielo vypovedal jednostranne tak, že od nej odstúpil listom zo dňa 23.6.1995 s účinkom od 26.6.1995. Žalovaný dňa 29.11.1995 zaslal žalobcovi výpoveď tej istej zmluvy s trojmesačnou výpovednou lehotou. Týmto žalobcovi vznikla podľa § 373 a § 379 Obch.Z. škoda, ktorú špecifikoval (prestoje vozidiel v mesiacoch júl až december 1995). Žalovaný bol dlžníkom a nezaplatil práce vykonané podľa zmluvy o dielo, ktoré boli správcom komunikácií odsúhlasené. Žalobca v konaní rozšíril svoju žalobu za ďalšie mesiace prestojov.

Žalovaný uviedol, že nárok žalobcu neuznáva ani do dôvodu, ani do výšky a ustanovenie bodu 8.1 zmluvy považuje za neplatné od počiatku, nakoľko je uzatvorené v rozpore so zákonom, pretože odporuje kogentnému ust. § 582 Obč.Z. Taktiež svoju výpoveď zo dňa 29.11.1995 považuje za platnú, ktorej účinky nastali v zmysle ust. bodu 8.2 dňa 29.2.1996, prípadne 31.3.1996. Žalovaný namietal neplatnosť zmluvy o dielo zo dňa 28.2.1994 od jej počiatku z dôvodu, že žalobca nedisponoval podnikateľským oprávnením, čo podľa neho spôsobilo absolútnu neplatnosť zmluvy podľa § 39 Obč.Z. Namietal taktiež aktívnu legitimáciu žalobcu v konaní a vzniesol námietku premlčania.

Súd vykonal dokazovanie a mal za preukázané, že právny predchodca žalobcu (S., s.r.o., K.) ako zhotoviteľ, uzavrel so žalovaným ako objednávateľom zmluvu o dielo na vykonanie opráv a údržby komunikácií podľa § 536 a nasl. Obch.Z. Zmluvu uzavreli na dobu neurčitú s tým, že ju bolo možné jednostranne vypovedať iba po uplynutí 5-ročnej lehoty odo dňa jej účinnosti. Výpovedná lehota bola dohodnutá na 3 mesiace so začiatkom plynutia prvým dňom nasledujúceho mesiaca, po mesiaci, v ktorom jedna zo zmluvných strán bola o výpovedi vyzrovená. Taktiež si dohodli na vzájomné vzťahy zmluvou neupravené platnosť ustanovení Obchodného zákonníka. Žalovaný listom zo dňa 23.6.1995 odstúpil od zmluvy s odôvodnením porušovania čl. IV. bod 4.1 t.j. nekvalitné plnenie predmetu zmluvy. Dňa 1.12.1995 žalovaný doručil predchodcovi žalobcu skončenie zmluvy o dielo výpoveďou zo dňa 29.11.1995.

Rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 18.2.2005 č.k. 32 Cb 1409/95-158 súd určil, že odstúpenie od zmluvy o dielo doručené žalobcovi dňa 26.6.1995, je neplatné. Uvedený rozsudok bol rozsudkom (2 Cob 57/05-187) odvolacieho súdu potvrdený. Rozhodnutie Okresného súdu Košice II nadobudlo právoplatnosť dňa 20.1.2006.

Tým, že žalovaný porušil svoju povinnosť, žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody.

Súd uznesením zo dňa 3. mája 2005 (na l.č. 209) pripustil, aby z konania vystúpil na strane žalobcu S., s.r.o., K. a na jeho miesto vstúpila spoločnosť W. ... (žalobca), nakoľko medzi nimi došlo k platnému postúpeniu pohľadávky podľa § 524 a nasl. Obč.Z., zmluvou o postúpení pohľadávky.

Súd prijal názor, že na daný právny vzťah sa vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka, medzi účastníkmi konania bola platne uzavretá zmluva o dielo podľa § 536 a nasl. Obch.Z. dňa 28.2.1994, ktorá svojim obsahom ani účelom neodporuje zákonu, ani ho neobchádza a neprieči sa dobrým mravom. K námietke nedostatku podnikateľského oprávnenia v čase uzatvárania zmluvy právneho predchodcu žalobcu súd vyslovil, že tento nedostatok nespôsobil neplatnosť samotnej zmluvy. Nedostatok legitimacy na výkon podnikateľskej činnosti v danom predmete podnikania príslušného podnikateľského subjektu, ešte nespôsobuje jeho nespôsobilosť na uzatváranie príslušných zmlúv. Navyiac, podľa § 262 ods. 1 Obch.Z., si strany môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy uvedené v § 261, sa spravuje týmto zákonom. Dohoda si vyžaduje písomnú formu. K uzatvoreniu dohody, že daný vzťah sa riadi Obchodným zákonníkom, dôjde až dojednaním v zmluve, čo v tomto prípade bolo splnené v jej záhlaví. Taktiež súd poukázal na skutočnosť, že z dokazovania vyplynulo, že žalovaný sám vybral predchodcu žalobcu na základe verejného výberového konania, teda rozsah podnikateľského oprávnenia predchodcu žalobcu mu bol od počiatku známy. Z uvedeného vyplýva, že námietka žalovaného týkajúca sa absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo nie je opodstatnená.

Súd pri posudzovaní nároku na náhradu škody vychádzal z ust. § 373 Obch.Z. Princíp objektívnej zodpovednosti s možnosťou liberácie, spočíva na troch základných predpokladoch vzniku zodpovednosti, a to: protiprávny úkon, vznik škody, príčinná súvislosť medzi vznikom

škody a protiprávnym konaním (kauzálny nexus). Na rozdiel od úpravy v Obč.Z., sa ku vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu v obchodno-právnych vzťahoch v režime Obch.Z. zavinenie nevyžaduje. Protiprávnosť spočíva v porušení právnej povinnosti vyplývajúcej zo záväzku, alebo z Obch.Z. protiprávny úkon musí byť úkonom v zmysle § 34 Obč.Z., teda prejav vôle, či už vo forme konania alebo nekonania. A teda pôjde o porušenie záväzkového vzťahu, poškodený musí preukázať existenciu zmluvy, ktorá povinnosť bola porušená a že takáto povinnosť existovala. V prípade mimozáväzkovej povinnosti, stačí preukázať porušenie danej normy. Škodou sa rozumie ujma vyjadriteľná v peniazoch, ktorá môže mať podobu škody skutočnej, spočívajúcej v zmenšení majetku poškodeného, vrátane nákladov spojených so vznikom a zisťovaním škody tzv. márne vynaložené náklady a nemožnosť vykonávať určité majetkové práva, alebo podobu ušlého zisku, ktorým sú vyčíslené hodnoty, o ktoré sa majetok poškodeného v dôsledku škodnej udalosti nezväčšil. Z platného práva pritom nevyplýva, že by podmienkou vzniku zodpovednosti za škodu vo forme ušlého zisku bol tiež vznik skutočnej škody. Stanovenie výšky ušlého zisku nie je ľubovoľné a musí byť vykonané tak, aby bola zistená pravdepodobná výška blížiac sa podľa bežného uvažovania istote. Príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody existuje vtedy, ak vznikla škoda v dôsledku protiprávneho konania, teda, že škoda bola nesprostredkovaným následkom protiprávnosti ako príčiny. Poškodený musí dokázať, že škoda by nebola vznikla, keby k úkonu zo strany škodcu nedošlo.

Povinnosť nahradiť škodu nevznikne v prípade, že právo síce bolo konaním povinného porušené a v dôsledku toho vzniká oprávnenému škoda, ale že sa tak stalo v dôsledku okolností vylučujúcich zodpovednosť. Právna úprava tohto inštitútu (§ 374 Obch.Z.) sa použije pri porušení právnej povinnosti zo záväzku podľa Obchodného zákonníka, alebo povinnosti vyplývajúcej z Obchodného zákonníka a uvedené predpoklady zodpovednosti za škodu majú všeobecnú platnosť, to znamená, len za podmienky, že pre jednotlivý zmluvný typ, nie sú stanovené predpoklady odchyľne.

V danej veci mal súd za preukázané, že boli splnené predpoklady vzniku zodpovednosti za vzniknutú škodu, došlo k porušeniu povinnosti zo strany žalovaného, k vzniku škody a to spolu vo vecnej súvislosti.

Protiprávnym konaním žalovaného bolo ukončenie zmluvy o dielo neplatným odstúpením dňom 26.6.1995. Súd vychádzal z právoplatného rozsudku Okresného súdu Košice II (32 Cb 1409/95-158) v nadväznosti na § 134 a § 159 ods. 2 O.s.p.

V spojitosti so záväznosťou právoplatného súdneho rozhodnutia sa hovorí o objektívnom a subjektívnom dosahu právoplatnosti. Ak súd vec rozhodol, nemôže o nej znovu konať a rozhodovať. Ak sa hovorí o subjektívnom dosahu právoplatnosti, rozsudok prejavuje tieto účinky zásadne voči účastníkom konania a všetkým orgánom. Obsah niektorých rozhodnutí je taký, že ich musí rešpektovať každý. Záujmy upevňovania a dodržiavania právneho poriadku si žiadajú, aby s právoplatnosťou súdnych rozhodnutí rátali nielen súdne orgány a účastníci, ale aj všetky orgány.

Súd je tiež toho názoru, že žalovaný tiež porušil ustanovenie čl. VI. bod 6.2 zmluvy tým, že nevytvoril technické, organizačné a kapacitné zabezpečenie pre splnenie úloh vyplývajúcich z tejto zmluvy. Neumožnil tiež zhotoviteľovi plniť predmet zmluvy tým, že nepredkladal písomné objednávky na zrealizovanie predmetu zmluvy v požadovanom termíne. Žalovaný tiež zmluvu porušil v bode 11.1 t.j., že počas termínu plnenia bude zadávať práce podľa zmluvy v nadväznosti na výšku rozpočtu žalovaného.

V konaní bolo preukázané, že porušením záväzku zo zmluvy žalovaným žalobcovi škoda vznikla, pokiaľ ide o jej výšku, bude potrebné ešte vykonať dokazovanie.

Súd na základe uvedeného podľa § 152 ods. 2 O.s.p. rozhodol o základe nároku žalobcu tak, že pre nárok na náhradu škody boli splnené predpoklady.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolanie podaním zo dňa 5. apríla 2007 a navrhol napadnutý rozsudok zrušiť.

V odôvodnení odvolania uviedol, že ťažiskovým dôvodom na preskúmanie napadnutého rozsudku je skutočnosť, že žalobca v čase uzatvárania zmluvy o dielo dňa 28.2.1994, nedisponoval podnikateľským oprávnením v predmete – zimná údržba komunikácií a údržba komunikácií a dopravného značenia. Túto skutočnosť žalovaný považuje za rozhodujúcu pre vyvodenie absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo. V tejto

súvislosti poukázal na teoreticko-právne koncepcie, ktoré majú oporu v súdnej praxi (poukázal na rozhodnutia NS ČR a ÚS ČR) a právny názor JUDr. D.J., PhD. V tejto súvislosti poukázal na to, že daný právny vzťah sa nemohol týkať podnikateľskej činnosti podnikateľa, z dôvodu absencie podnikateľského oprávnenia na strane zhotoviteľa diela, takže nebola možná ani aplikácia Obchodného zákonníka. Absenciou podnikateľského oprávnenia na strane žalobcu došlo k nenaplneniu aj podmienky, určenie vecnej príslušnosti krajského súdu. Podľa odvolateľa mal krajský súd vec postúpiť okresnému súdu ako súdu príslušnému. Súd takto nepostupoval, čím bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom resp. súd bol nesprávne obsadený, čím došlo k vadám konania a porušeniu čl. 48 ods.1 Ústavy SR, podľa ktorého nikoho nemožno odňať zákonnému sudcovi.

Súd vo veci rozhodol podľa § 152 ods. 2 O.s.p., s čím žalovaný nesúhlasí, pretože nebol dôvod na vydanie rozsudku o základe veci. V odvolaní opätovne spochybnil aktívnu legitímáciu žalobcu.

Žalobca sa k odvolaniu vyjadril podrobne v písomnom vyhotovení vyjadrenia zo dňa 15. októbra 2007 a navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec ako súd odvolací (§ 10 ods.2) podľa § 212 ods.1 a § 214 ods.1 a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie vecnej správnosti napadnutého medzitýmneho rozsudku.

V prvostupňovom konaní bolo zistené, že medzi účastníkmi konania (resp. predchodcom žalobcu a žalovaným) bola uzavretá zmluva o dielo dňa 28.2.1994 s dohodnutým predmetom, cenou ako i ďalšími právami a povinnosťami.

Súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom o základe veci t.j. či vznikla škoda podľa § 152 ods. 2 O.s.p. Medzitýmny rozsudkom súd rozhoduje o základe veci, pod čím je potrebné rozumieť posúdenie otázok, ktoré vyplývajú z uplatneného nároku, s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú len výšky nároku a vydáva ho súd po vlastnom uvážení. K námietke odvolateľa o nesprávnosti rozhodnutia len o základe veci, teda odvolací súd dospel k názoru, že je právne nedôvodná.

Pokiaľ ide o námietku aktívnej legitímácie žalobcu, odvolací súd prijal názor, že taktiež nie je právne dôvodná, nakoľko z ust. § 526 ods. 1 Obč.Z. vyplýva, že pre dlžníka je právne významná len skutočnosť, či mu bolo oznámené postúpenie pohľadávky, a ak sa tak stalo, je povinný svoj dlh nástupcovi pohľadávky plniť i v prípade, že by zmluva o postúpení pohľadávky nebola platná Obč. Z. v § 525 taxatívne vymedzuje, ktoré pohľadávky nemožno postúpiť. Napokon o právnom nástupcovi na strane žalobcu rozhodol súd prvého stupňa uznesením zo dňa 3. mája 2006 (na l.č. 209).

Základnou námietkou vznesenou v odvolaní, je názor odvolateľa o absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo, nakoľko na strane zhotoviteľa zmluvu uzavrel subjekt bez podnikateľského oprávnenia na práce, ktoré tvorili predmet zmluvy. Odvolací súd v tejto otázke sa stotožnil s názorom, že nedostatok podnikateľského oprávnenia na dohodnutý predmet zmluvy, nespôsobuje jej absolútnu neplatnosť, ani nespôsobilosť tohto subjektu na uzatváranie príslušných zmlúv.

K námietke, že rozhodol vecne nepríslušný súd, odvolací súd vyslovil, že nie je opodstatnená, pretože predmetom konania je nárok vzniknutý z obchodnej zmluvy, na obsahu ktorej sa zmluvné strany dohodli, ako i na právnom režime platnom pre ich zmluvný vzťah.

S výrokom súdu, že nárok žalobcu na náhradu škody čo do právneho základu je opodstatnený, sa odvolací súd stotožnil. Nesporne bola uzavretá zmluva o dielo, od ktorej žalovaný odstúpil odstúpením doručeným žalobcovi 26.6.1994. Podľa právoplatného rozsudku bolo odstúpenie neplatné, teda zmluva resp. práva a záväzky zo zmluvy vyplývajúce, zotrvali v platnosti a účastníci zmluvného vzťahu sa ním mali riadiť. Odstúpenie od zmluvy podaním zo dňa 23.6.1994 (doručeným žalobcovi 26.6.1994), je relevantným predpokladom vzniku škody tak, ako vyslovil a podrobne zdôvodnil súd prvého stupňa. Teda nárok na náhradu škody od odstúpenia od zmluvy s účinnosťou od 26.6.1994, je preukázaný, pokiaľ však v ďalšom konaní bude preukázaná i výška vzniknutej škody, pričom súd sa bude tiež musieť ešte vysporiadať i výpoveďou zo dňa 29.11.1995 (doručenou 1.12.21995) v nadväznosti na uplatnený nárok a jej právnymi následkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného napadnutý rozsudok podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 10. júna 2008

JUDr. Jana Zemaníková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: